

BİTLİSLİ ŞÜKRÎ DÎVÂNİ

Hazırlayan
Güler Doğan Averbek

BİTLİSLİ ŞÜKRÎ DÎVÂNI

Hazırlayan: Güler Doğan Averbek

BİTLİSLİ ŞÜKRÎ DÎVÂNI

Hazırlayan
Güler Doğan Averbek

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 77

Edebiyat: 33

ISBN 978-605-4635-77-1

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:

İstanbul, 2020

Yazar:

Bitlisli Şükrî

Hazırlayan:

Güler Doğan Averbek

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Sayfa Düzeni:

DBY Ajans

Kapak Uygulama:

Emre Güngör

Kapak Minyatür:

T.C. Cumhurbaşkanlığı Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı,
Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Şükrî, *Selîm-nâme*,
H.1597-98, 1a.

Baskı/Cilt:

Mikyas Basım Yayın Matbaacılık (Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Bitlisli Şükrî ; Bitlisli Şükrî Divânı

Hazırlayan: Güler Doğan Averbek

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

110 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 77) ___

ISBN 978-605-4635-77-1

1- Edebiyat 2- Divân Edebiyatı

İçindekiler

Önsöz	9
Giriş	13
Şükrî'nin Hayatı ve Şahsiyeti	13
Dîvânın Yer Aldığı Mecmua	21
Şükrî'nin Eserleri	25
<i>Selîm-nâme</i>	25
<i>Dîvân</i>	32
Divânda Görülen Çağatay Türkçesi Unsurları	34
Metin Tespitiyle Alakalı Hususlar	43
Bibliyografya	45

Bitlisli Şükrî

DİVÂN

Dîvân-ı Mevlânâ Şükrî	51
-----------------------------	----

Önsöz

2019 yazında Berlin’de “Berlin Devlet Kütüphanesinde Bulunan Kayıtsız Türkçe Yazmaların Tespiti” projesi kapsamındaki çalışmalarımız esnasında tespit işini oluşturduğumuz bir yazma dikkatimizi çekti. Dulkadiroğulları’nın son yöneticisi Şehsüvaroğlu Ali Bey’in mahdumu Üveys Bey’in isteği üzerine 16. asrın ilk çeyreğinde hazırlanan bu yazma, muhteviyatı sebebiyle özel alaka gerektirmekteydi. Elinizdeki eser, söz konusu yazmayla alakalı bir dizi araştırma ve çalışmanın ilk halkasını teşkil etmektedir. Mecmua olarak tertip edilen yazmada önceliği ise Bitlisli Şükrî’nin, varlığından bahsedilen ancak ilk kez ortaya çıkan dîvânı almıştır.

Daha önce *Selîm-nâme* adlı manzum tarihi dolayısıyla tarih araştırmacılarının ve eserinde kullandığı dil ve üslûp açısından dil araştırmacılarının ilgisini çeken Şükrî, Anadolu topraklarında Nevâyî üslûbunu canlı tutmaya çalışan şairlerdendir. Bu gayreti ve tercihi, *Selîm-nâme*’de ortadadır. Dîvânında da şairin aynı üslûbu tercih ettiği görülmektedir. Söz konusu dîvânda 129 gazel ve iki rubai yer almaktadır.

Bu çalışmanın odak noktasını dîvân metni teşkil etmektedir. Burada, henüz başka bir nüshası tespit edilemeyen

dîvânın, Berlin Devlet Kütüphanesi, Şarkiyat Bölümü, Ms.or. oct. 3419 numarada kayıtlı mecmuada yer alan metni esas alınmıştır. Çalışmada ayrıca bir giriş bölümüne yer verilmiş, burada Şükrî'nin hayatı, eserleri, dîvânın öne çıkan hususiyetleri ele alınmış; çalışmaya konu dîvânın bulunduğu mecmua hakkında malûmat verilmiştir.

Şükrî, şu an elde olan iki eserinde de Nevâyî tarzında Türkçe şiir nazmettiğini söylemektedir. Fakat dîvân metninde şairin Çağatay Türkçesi tercihinden kaynaklanan bazı sıkıntılar mevzubahistir. Aynı kelimelerin, hatta aynı gazeldeki rediflerin bazısında “*رڭ*” (rġ) bazısında ise “*ر*” (r) sesinin kullanıldığı, çoğu zaman ise *nûn* harfinin noktasının konmaması sebebiyle böyle bir intiba oluştuğu görülmektedir. Bu durum, mecmuanın baş tarafında bulunan aynı müstensihin elinden çıkmış başka bir eserdeki Nevâyî iktibaslarında da söz konusudur. Bu sebeple aslî telaffuzu aynı, fakat imlâsı farklı bu iki usul için transkripsiyonda, Çağatay Türkçesi transkripsiyonunda tercih edilen “*rġ*” harfi kullanılmıştır.

Anadolu’da Nevâyî tesiri konusunda yürütülen çalışmalara katkı sağlaması umulan bu eserin ayrıca mecmuanın vücut bulduğu esnada altın çağını yaşayan Osmanlı Devleti’nin payitahtından uzakta fakat Osmanlı idaresiyle irtibatlı olan çevrelerde gelişen edebî muhit konusundaki çalışmalar açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Oldukça cüzî bir bütçeyle yürütülen “Berlin Devlet Kütüphanesinde Bulunan Kayıtsız Türkçe Yazmaların Tespiti” projesinin gizli destekçisi merhum kayınpederim Hüseyin Averbek’tir. Onun himmeti, beş asır evvel yaşamış hemşehrisinin bu eserin ortaya çıkmasına da vesile olmuştur. Aziz hatırasını burada yâd etmek isterim. Ayrıca bu eserin meydana çıkması için her türlü ortamı temin eden Berlin Devlet Kütüphanesine, Şarkiyat Bölümü Müdürü Cristoph Rauch’a, Türkçe

yazmalar sorumlusu değerli dostum Dr. Thoralf Hanstein’a ve tüm Şarkiyat Bölümü çalışanlarına kalpten teşekkür ederim. Tüm çalışmalarımdaya olduğu gibi engin görüşlerinden istifade etme bahtiyarlığına eriştiğim Muhterem Hocam Prof.Dr. Orhan Bilgin’e, ayrıca görüşleriyle eserin şekillenmesine katkı sunan kıymetli meslektaşım Doç.Dr. Arzu Atık’e, Dr. İsa Akpınar’a ve değerli öğrencim Ahmet Emin Saraç’a; her zaman olduğu gibi sabrı ve anlayışı için eşim Mustafa’ya ve kendisinden esirgemek zorunda kaldığım vakit için sabır gösteren oğlum Hüseyin Vefa’ya canugönülden teşekkür ederim.

Güler Doğan Averbek
Üsküdar, 2019

Giriş

Şükrî'nin Hayatı ve Şahsiyeti

16. asır şairi Şükrî-i Bidlisî, çağının ve sonraki dönemlerin olduğu kadar modern tarih biliminin de devri ve coğrafyası için temel başvuru kaynaklarından biri addettiği manzum *Selîm-nâme*'nin müellifidir. Hayattayken üne kavuşmuş, vefatından sonra ise adı sebkedenden Osmanlı idaresinden gördüğü iltifat sebebiyle kendisinden bahsettirmiştir. Doğum ve ölüm tarihleri meçhuldür. 16. asrın ilk yarısında vefat etmiş olmalıdır.

Tezkiresinde Şükrî'ye uzun sayılabilecek bir bölüm ayıran Latîfi, Şükrî'nin aslen Kürt, memleket olarak ise Türk toprağın-
dan olduğunu söylemekte; "mütefennin" ve şiirde kabiliyetli olarak tanımladığı şairin *Selîm-nâme* adlı eserinden bahsetmektedir. Bu eser, Sadrazam İbrahim Paşa vasıtasıyla Sultan I. Süleyman'a ulaştırılmış ve Şükrî buna mukabil, hem I. Süleyman'dan hem İbrahim Paşa'dan devrin hiç bir şairinin görmediği oranda destek görmüş, 20 biner akçe caize ve 20 bin akçelik timarla taltif edilmiştir. Latîfi'ye göre bu eser, "bî-reng ü hayâl" ve "sâde-makâl" dir.¹ Yani edebî değeri olmayan, yavan bir eserdir.

¹ Latîfi, *Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*, haz. Rıdvan Canım, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 2000, s. 325-327.

Tezkiresinde Şükrî'nin erken yıllarına dair malûmat sunan Âşık Çelebi, Kürdistan vilayetinden olduğunu söylediği Şükrî'nin Sultan I. Selim'in saltanatının ilk yıllarında İstanbul'a gelerek kaside sunduğunu, "meclis-i hâss" a girdiğini ve caize aldığını, ayrıca kendisine Diyarbakır'da zeamet verildiğini nakletmekte, bu zeamet sebebiyle Bıyıklı Mehmed Paşa ve Koçi Bey'le yakınlık kurduğunu ilave etmektedir. Ayrıca Şükrî, Sultan I. Süleyman devrinde Rodos ve Belgrad seferlerine iştirak etmiştir.² Âşık Çelebi'nin iktibaslar yaparak Sultan I. Selim'e sunulduğunu söylediği arıza ile Sultan I. Süleyman'a sunulduğunu söylediği kaside, *Selîm-nâme*'de yer almaktadır. Arıza olduğu söylenen kısım, Şükrî'nin dediğine göre Koçi Bey'in telkini üzerine, I. Selim'in vefatından sonra kaleme alınmıştır. Eğer Şükrî'nin sözlerine itibar edilirse, aşağıda ele alınacağı üzere, *Selîm-nâme*'nin ilk versiyonunda yer almayan ve I. Selim'in vefatından sonra nazmedilen bu bölümün, I. Selim'e sunulmuş olması mümkün değildir. Âşık Çelebi'nin naklinde hata vardır.

Dönemin Şükrî'den bahseden bir diğer kaynağı, Âlî'nin *Künhü'l-Ahbâr* adlı eseridir. Şükrî bahsini iki kaynağa dayandıran Âlî, temel bilgileri Âşık Çelebi'den almıştır. Bir diğer kaynağından naklettiği bilgiler ise kayda değerdir. Âlî, Kayseri valisi iken Dulkadiroğlu beylerinin birinden, Şükrî'nin Dulkadiroğlu Ali Bey'in hocası olduğunu ve timardan azledildikten sonra "fütühât-ı Selîm Hân"ı (*Selîm-nâme*) kaleme aldığını iştigini söylemektedir. Âlî bu bilgiyi araştırdığını da söyler. Yine öğrendiğine göre Şükrî, İstanbul'a gelerek İbrahim Paşa'nın sadrazamlığı döneminde eserini I. Süleyman'a sunarak 80 bin akçelik zeametle taltif edilmiş ancak memnuniyet izhar etmemiştir. Âlî'nin naklettiğine göre Şükrî'ye, I.

² Âşık Çelebi, *Meşâ'irü's-Şu'arâ: İnceleme, Metin*, haz. Filiz Kılıç, c. 3, İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2010, s. 1430.

Metin Tespitiyle Alakalı Hususlar

- Metnin transkripsiyonu klâsik usule göre yapılmış, ayrıca harekelere tâbi olunmuştur.
- Arapça, Farsça kelimelerin telaffuzlarında James William Redhouse'un Türkçe-İngilizce sözlüğü ana referans noktası olarak addedilmiştir. İstisnai durumlar haricinde mümkün mertebeye bu lügatteki okunuşlara riayet edilmiştir. Kafiye zarureti ortaya çıktığında duruma göre davranılmıştır. İmlâ bakımından Batı Türkçesi veya Doğu Türkçesine göre okunması mümkün olan kelimeler ise şairin açık beyanına binaen Çağatay Türkçesine göre okunmuştur.
- Farsça herhangi iki ve daha fazla unsurdan meydana gelmiş olan ve araya kaynaştırma harfi almamış olan kelimelerde, her bir unsur diğerinden "-" işareti ile ayrılmıştır. Metinde, *ki* ve *de* bağlacı hariç, bitişik yazılan bütün unsurlar, aralarında "-" işareti kullanılarak yazılmıştır. *Vâv-ı ma'dûle*ler üst karakter hâlinde yazılmıştır. *bâ* harfi ile yazılan zarf-fiiller "p" harfi ile gösterilmiştir.
- Metinde temel sorun teşkil eden ve kimi zaman "س" (rğ) kimi zaman "س" (ñ) şeklinde imlâ edilen ses için "rğ" karşılığı kullanılmıştır.

- Metinde, vezin bozukluğu olan mısralara, mümkün olduğu takdirde müdahale edilmiş ve ekleme yapılmışsa bunlar [] içinde verilmiştir. Metinde fazla olduğu düşünüldüğü için çıkarılan kısımlar ise () içerisinde gösterilmiştir. Vezne uymayan ve düzeltilemeyen mısralarda durum dipnotta belirtilmiştir.
- İmlâda gösterilen imaleler ve zihafklar, transkripsiyonda korunmuştur.

Bibliyografya

- Âlî. *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, haz. Mustafa İsen, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 1994.
- Argunşah, Mustafa. "Bitlisli Şükri'nin Yavuz Sultan Selim Merisîyesi," *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 5 (1994): 211-218.
- _____. "Şükri'nin Selim-namesi ve Eserdeki Doğu Türkçesi Unsurları," Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 1986.
- _____. *Şükri-i Bitlisi: Selim-name*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 1997.
- _____. "Şükri-i Bitlisî, Selim-nâmesi ve Eserin Dili," *Türk Dünyası Araştırmaları* 55 (1988): 51-72.
- Âşık Çelebi. *Meşâ'irü's-Şu'arâ: İnceleme, Metin*, haz. Filiz Kılıç, İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2010.
- Atik, Arzu. "Bir Hulasa Denemesi: Cevrî ve Selimnâme'si," *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 8 (2012): 21-36.
- Berberoğlu, Emel. "Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi H. 1597-98'de Bulunan Selimname," Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, 1977.
- Bursalı Mehmed Tâhir Bey. *Osmanlı Müellifleri*. haz. İsmail Özen, İstanbul: Meral Yayınevi, 1975.

- Eckmann, Janos. *Çağatayca El Kitabı*, çev. Günay Karaağaç. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1988.
- Erünsal, İsmail E. "Kanunî Sultan Süleyman Devrine Ait Bir İn'âmât Defteri," *Osmanlı Araştırmaları IV* (1984): 1-17.
- Göçmen, Doğan. "Şükri-i Bitlisi'nin Selim-Namesi: 61A'dan 90B'ye kadar," *Mezuniyet Tezi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, 1980.
- Götz, Manfred. *Verzeichnis der Orientalischen Handschriften in Deutschland: Türkische Handschriften*, c. XIII/4, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag, 1979.
- Kınalı-zâde Hasan Çelebi. *Tezkiretü's-Şu'arâ*, haz. Aysun Sungurhan, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 2017. (<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> Erişim tarihi: 1 Aralık 2019)
- İpek, Nedim. "Şükr-i Bitlisi, Selimname, el-Futūhatu's-Selimiye: 28/a-58/b," *Mezuniyet Tezi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, 1980.
- Katip Çelebi. *Keşfü'z-Zünûn an Esâmî'l-Kütüb ve'l-Fünûn*. Ankara: Maarif Vekaleti, 1943.
- Kayabaşı, Bekir. "Kaf-zade Fa'izi'in Zübdetü'l-Eş'ar'ı," *Doktora Tezi*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- Latîfî. *Tezkiretü's-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ*, haz. Rıdvan Canım, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 2000.
- Müstakim-zâde Süleymân Sa'deddin Efendi. *Mecelletü'n-Nisâb fi'n-Niseb ve'l-Kuna ve'l-Elkab*, tıpkıbasım, Ankara: Kültür Bakanlığı, 2000.
- Okay, Erdinç. "Şükr-i Bitlisi, Selimname, el-Futūhatu's-Selimiye: 1a-30b," *Mezuniyet Tezi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, 1980.
- Özbek, Yıldırım. "Şükri-i Bitlisi Selimnamesi Minyatürleri," *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 17 (2004): 151-193.

- Özcan, Abdülkadir. "Şükri-i Bitlisî," *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 39. c., Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010, s. 254-256.
- Özgüdenli, Osman Gazi. "Şeref Han," *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 38. c., Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2010, s. 548-550.
- Serdar, Mehmet Törehan. *Mevlana Âşık Şükrî-i Bitlisî*. Bitlis: Bitlis Valiliği Kültür Yayınları, 2008.
- Steidl, Alfons Leopold. "Die Wiener Handschrift des Selimî-nâme von Şükri: ein türkisches Sprachdenkmal," *Doktora Tezi*, Viyana Üniversitesi, 1938.
- Şem'î. *Terceme-i Tevârîh-i Şeref Han*, haz. Adnan Oktay, İstanbul: Nûbihar, 2016, s. 226.
- Şeref Han. *Şerefname: Kürt Tarihi*, çev. Mehmet Emin Bozarslan, İstanbul: Ant Yayınları, 1971.
- Şükrî-i Bitlisî. *Selîm-nâme*, haz. Ahmet Uğur, Mustafa Çuhadar, Ahmet Gül, İstanbul: ISIS, 1995.
- Tarım Ertuğ, Zeynep. "Selimnâme-i Şükrî Minyatürlerinin Belge Değeri," *Nurhan Atasoy'a Armağan*, İstanbul: Lale Yayıncılık, 2014, 333-356.
- Tayyâr-zâde Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Târîh-i Enderûn*, c. 1, haz. Mehmet Arslan, İstanbul: Kitabevi, 2010.
- Uğur, Ahmet. "Şükri-i Bitlisi ve Selim-nâmesi," *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* XXV (1981): 325-347.
- _____. *İdris-i Bitlisi ve Şükri-i Bitlisi*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları, 1991.
- Yinanç, Refet. *Dulkadir Beyliği*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1989.

“**dün**” den öğrendiklerinle
“**bugün**”ü yaşamak
“**yarın**”ları aydınlatır.

Bitlisli Şükrî

DÎVÂN

Metin

“**dün**” den öğrendiklerinle
“**bugün**”ü yaşamak
“**yarın**”ları aydınlatır.

Dīvān-ı Mevlānā Şükri

1.

[Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün]

- 1 Ay ʔulū'-ı nazarunğ nūr-dih-i şubh-ı şafā
Vey zuhūr-ı keremünğ meş'ale-i şām-ı dūcā

Luṭfunğunğ gülşeninirğ bir güli dur bāğ-ı bihişt
Ḳudretirğ defterinirğ bir varak[1] 'arş-ı 'alā

Zühre kavvāl-i felek oldı tamām ay orğa def
Çerḫ urur uşta senirğ şevķinğilen yiddi semā

Ğayr yok arada ay muḫteri'-i cūd u vücūd
Bi'l-ḫaķikāt sarğa dur barça bu ḫamd ü şenā

- 5 Ma'siyet terğizine Şükri Ğarık oldı veli
Bar ümīdi keremirğ feyzdin ay Bār-ı Ḥudā

2.

[Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün]

- 1 Şallī yā Rabbi 'alā efđali ḫalkı şerefā
Gül-i bostān-ı vefā bülbül-i gülzār-ı şafā

Ente ḫad kün-te münürü'l-fezā'i'z-zulm
Nürun Allāḫ li-aşḫābıke mişbāḫu ḫudā

‘Arızınğ gülşenininğ her güli bir huld-i berin
Kâmetinğ nahl-ı revânı şecer-i bâğ-ı ‘alâ

Gül yüzinğ olmasa feyyâz-ı kerem olmaz idi
Der-gehirinğ münzevîsi t̄alib-i tevfiğ-i liğâ

- [100a] 5 Ay nübüvvet çemenininğ gül-i nev-hâstesi
Şükriininğ bûd u vücûdî yolunğa ola fidâ

3.

[Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün]

- 1 Baquban hayrân olur bu dide-i rûşen sarğa
Bû‘l-‘aceb iş dur ki hayrân olmamışsın sen sarğa
- Ol perî zülfinde mesken dutduinğ ay miskîn körnğül
Yağşı mesken dur eger qalursa bu mesken sarğa
- ‘Âkıbet bed-gû sözilen eyledinğ benden kenâr
Dostum yağşı naşihat mi virür düşmen sarğa
- Yüz cerâhat cân u tende kıldı gamzenğ gam degül
Ay perî-peyker tufeyl olsun bu cân u ten sarğa
- 5 Kirpügünğ elmâs olup bağrını deldi Şükriininğ
Daği döymez ay perî poladdın cevşen sarğa

4. Velehu ayzan

[Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün]

- 1 Sine çün ışkunğ tenürü dur körnğül büryân orğa
Cân-ı şirîn sen daği büryân olup bir yan orğa
- Sürme kim cân qaşd-içün çıkmış kara közlerğa yâr
Ger murâdî cân ise bolsun fidâ yüz cân orğa
- Lâle-mû şahrâyı rengin it[t]i gül-gün bergidin
Yâ sininğ ışkınğ şehîdidin tökülmiş qan orğa
- Vesme birle qaşlarunğnı sen ki rengin eyledinğ
İki yaşıl yay irür kim cân u dil qurbân [orğa]

128.

[Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün]

- [129a] 1 Ay müselsel kâkülünğ sevdâsı cân eglencesi
Leblerinğ zikri marğa rûh-ı revân eglencesi

Mübtelâ cismüm ara bir lağza eglemezdi cân
Ger hayâlinğ bolmasa men nâ-tüvân eglencesi

Ay körnğül qan ile qandur ol sitem-ger hancerin
Qan irür çün her dem ol nâ-mihr-bân eglencesi

Yirmi çeşmüm seyli güldürdi vü kökni dūd-ı dil
Eşk ü âhim dur zemîn ü âsumân eglencesi

- 5 İl seninğlen eglenür ay Şükri Mecnün olğalı
Şükr kim dîvânei qalmış cihân eglencesi

129.

[Mef‘ulü fâ‘ilâtü mef‘ulü fâ‘ilün]

- 1 Ol lâle-ruh ki dâğ-ı gamı yaqdı cânımı
Fâş itdi dâğ halk ara râz-ı nihânımı

‘Işk âteşi zebâna seninğ şerhin eylegeç
Odlar tutuşdı ağızuma yaqdı zebânımı

Mey-gün lebinğğa yoğ men-i dil-hastedin tama‘
Niçün tökersin ay meh-i bed-mihr qanımı

Didüm ki yâ ne alam anı şevğdin demi
Pür-âteş oldı ol gül ü yandurdı yanımı

- 5 ‘Işkınğda Şükri yoğ marğa sūdî cünün ara
‘Âqil olurдум er biliserdüm ziyânımı

1. Rubâî

[Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilün fa']

[Mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilü fa']

Men 'aşıkam u rind ü h̄arâbât ehli
Yok yok ki riyâyî min ü t̄amât ehli
Dirğler bu söziñg rumûzın ay her h̄ired
Kim bolsa menüm bigi maqâlât ehli

[129b]

2. Rubâî

[Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ül]

Ay h̄'âce mañga 'aşık-ı dîvâne digil
İdrâk u h̄ireden dañi bî-gâne digil
Evbâş u gedâlar bile hem-h̄âne digil
Bârî ne dîrsen mañga rindâne digil

*Temmetü'l-gazeliyyât ve şalla'llâhu 'alâ hayri halkihi
Muhammed ve âlihi ecma'in ve sellim testîmen
keşîren keşîren*

BİTLİSLİ ŞÜKRÎ DÎVÂNİ

2019 yazında Berlin'de "Berlin Devlet Kütüphanesinde Bulunan Kayıtsız Türkçe Yazmaların Tespiti" projesi kapsamında *Şükrî Dîvânı*'nin ortaya çıkarılmasıyla kayıp eserler zincirinden bir halka daha eksilmiştir. Şükrî-i Bidlisî olarak ünlenen şairin dîvânı, Dulkadiroğulları'nın son yöneticisi Şehsüvaroğlu Ali Bey'in mahdumu Üveys Bey'in isteği üzerine, 16. asrın ilk çeyreğinde hazırlanan mecmuada yer almaktadır.

Daha önce *Selîm-nâme* adlı manzum tarihi dolayısıyla tarih araştırmacılarının ve eserinde kullandığı dil ve üslup açısından dil araştırmacılarının ilgisini çeken Bitlisli Şükrî, Anadolu topraklarında Nevâyî üslûbunu canlı tutmaya çalışan şairlerdendir. Bu gayreti ve tercihi, *Selîm-nâme*'de ortadadır. Dîvânında da şairin aynı üslûbu tercih ettiği görülmektedir.

Bu çalışmanın odak noktasını dîvân metni teşkil etmektedir. Çalışmada ayrıca bir giriş bölümüne yer verilmiş, burada Şükrî'nin hayatı, eserleri, dîvânın öne çıkan hususiyetleri ele alınmış; çalışmaya konu dîvânın bulunduğu mecmua hakkında malûmat verilmiştir.

Anadolu'da Nevâyî tesiri konusunda yürütülen çalışmalara katkı sağlaması umulan bu eserin ayrıca payitahttan uzakta fakat Osmanlı idaresiyle irtibatlı olan çevrelerde gelişen edebî muhit konusundaki çalışmalar için de faydalı olacağı düşünülmektedir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-77-1

9 786054 635771